

Türkiye’de Kadın Kooperatifleri Üzerine Çalışılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi

Ayşe Gül GÖK^{1*} , Mahmut Sami ÖZTÜRK²

¹ PhD Student, Süleyman Demirel University, Institute of Social Sciences, Department of Business Administration, Isparta, Türkiye

² Assoc. Prof. Dr., Süleyman Demirel University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration, Isparta, Türkiye

Geliş Tarihi/Received: 16.02.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 18.03.2024

Doi: 10.31200/makuubd.1438482
Araştırma Makalesi/Research Article

ÖZET

Ülkemizde kadın kooperatifleri geçtiğimiz yıllarda önem kazanan ve yaygınlaşan bir oluşumdur. Kadın kooperatifleri, kadınların belirli amaçlar etrafında toplanarak, birlikte hareket ettiği yapılardır. Kadın kooperatiflerinin popülerleşmesi, kooperatif sayılarının artması çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir. Ülkemizde yapılan kadın kooperatifi çalışmalarıyla bu yapıların eksik ya da faydalı yanlarının ortaya çıkarılabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple YÖK tez veri tabanında bulunan kadın kooperatifleri ile ilgili çalışmalar taranarak nitel araştırma yöntemlerinden bibliyometrik analiz uygulanmıştır. YÖK tez veritabanında bulunan lisansüstü çalışmalardan, tez başlığında ve özet kısmında “kadın kooperatifi” ve benzer yazımları bulunan tezler çalışmamıza dahil edilmiştir. Yapılan filtrelemeler sonucu toplanan 29 lisansüstü çalışma Microsoft Excel ve MAXQDA 2020 programlarıyla analiz edilmiştir. YÖK tez veri tabanında kadın kooperatifleriyle ilgili yayınlanan tezler yazım dili, çalışma konuları, anahtar kelimeler, sözcük analizi, yazar cinsiyetleri, tezlerin türleri, yayın yılları, danışman ünvanları, yayınlandığı üniversite statüleri, anabilim dalları, üniversiteler, üniversitelerin bulunduğu bölgeler, kabul edildiği enstitüler, araştırma yöntemleri, veri toplama teknikleri ve bulgulara göre değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kadın Kooperatifleri, Lisansüstü Çalışmalar, Tez, Bibliyometrik Analiz.

Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses on Women's Cooperatives in Türkiye

ABSTRACT

Women's cooperatives in our country are an organization that has gained importance and become widespread in recent years. Women's cooperatives are structures where women gather around certain goals and act together. The popularization of women's cooperatives and the increase in the number of cooperatives have brought about various problems. It is thought that the deficiencies or beneficial aspects of these structures can be revealed through women's cooperative studies carried out in our country. For this reason, bibliometric analysis, one of the qualitative research methods, was conducted with the studies on women's cooperatives in the YÖK thesis database. Among the postgraduate studies in the YÖK thesis database, theses containing "women's cooperative" and similar spellings in the thesis title and abstract were included in our study. 29 postgraduate studies collected as a result of the filtering were analyzed with Microsoft Excel and MAXQDA 2020 programs. Theses published on women's cooperatives in the YÖK thesis database include writing language, study subjects, keywords, word analysis, gender of the authors, types of theses, years of publication, advisor titles, university statuses where they were published, departments, universities, regions where the universities are located, institutes where they were accepted, research methods, It was evaluated according to data collection techniques and findings.

Keywords: Women's Cooperatives, Postgraduate Studies, Thesis, Bibliometric Analysis.

1. GİRİŞ

Kooperatifler, kişilerin ortak fayda ve amaç etrafında toplandıkları oluşumlardır. Kooperatifler genellikle ekonomik ve sosyal amaçlar için kurulurlar. Kooperatif ortaklarının ürünlerini veya hizmetlerini pazarlamak, üretim veya satış maliyetlerini düşürmek gibi amaçlar da kooperatiflerin kurulma sebeplerindedir. Kooperatif oluşumları 19. yy'ın ikinci yarısından itibaren toplum genelinde yaygınlaşmıştır. Fransa'da marangozlar tarafından 1831'de, Almanya'da 1847'de, İngiltere'de 1884 yılında kurulan Rochdale Öncüler Derneği'nin günümüz kooperatif yapılarının temeli olduğu değerlendirilmektedir (Değirmenci, 2023, s.212). Ülkemizde çağdaş kooperatifçiliğin ilk uygulamasının, 1863 yılında devlet eliyle kurulan "memleket sandıkları" ile başladığı kabul edilmektedir. Ancak, kooperatifçiliğimizde büyük kapsamlı gelişmeler Cumhuriyet dönemine rastlamaktadır (Ticaret Bakanlığı, 2024). Ticaret Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Çevre, Şehircilik ve İklim

Değişikliği Bakanlığı'na bağlı 2021 yılı itibariyle faaliyet gösteren 26 ayrı türde 84.232 kooperatif bulunmakta olup, bunların ortak sayıları ise 8.109.225'tir (Ticaret Bakanlığı, 2024). Kooperatifler, ortakların eşit haklara sahip olduğu ve ortaklar tarafından yönetilen demokratik bir yapıya sahiptirler. Kararlar genellikle üyelerin oy birliği veya oy çokluğu ile alınmaktadır. Kooperatiflerde yönetim kurulu, denetim kurulu, genel kurul gibi organlar bulunmaktadır. Ülkemizde kadın kooperatifleri Ticaret Bakanlığı'na bağlı olarak kurulmaktadır. Bununla birlikte Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı nezdinde kadınlardan oluşan tarımsal kalkınma kooperatifleri de kurulabilmektedir. Özellikle kırsal yerleşim yerlerinde tarımsal kalkınma kooperatifleri ortakların refah düzeyinin artırılmasında, yaşam standartlarının geliştirilmesinde, eldeki kaynakların verimli tüketilmesinde oldukça etkilidirler. Ülkemizde tarım sektörü içindeki ekonomik örgütlenmenin en büyük kısmını tarımsal kooperatifler oluşturmaktadır. (Yercan, 2007; İnan, 2008; Kınıklı & Yercan, 2023). Ülkemizde 1999 yılında kadın kooperatifleri kurulmaya başlanmıştır. Bunlar kadınlar tarafından kadınlar için oluşturulmuş yapılardır. Günümüzde, kadın kooperatifleri ülke genelinde topluma çeşitli alanlarda hizmet sunmaktadır. Kadın kooperatifleri yalnızca ekonomik ya da sosyal amaçlı olan yapılar arasındaki sınırı aşan örgütlenmelerdir. Ekonomik ve sosyal amaçları birlikte sunması bakımından kadın kooperatiflerine olan ilgi ve sayı her geçen gün artış göstermektedir. Sayısı gün geçtikçe artan kadın kooperatifleri çeşitli sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu bağlamda bu sorunların araştırılması ve çözüm önerilerinin getirilmesi kadın kooperatifleri alanındaki yapılan çalışmalara olan ilgiyi arttırmaktadır.

Çalışmada, YÖK tez veri tabanında kadın kooperatifleri ile ilgili lisansüstü çalışmalar taranmış, bibliyometrik analiz yöntemi uygulanmıştır. Çalışmanın kadın kooperatifleri alanındaki lisansüstü tezlere genel bir bakış sunmasının literatür için katkısının olacağı düşünülmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bilimsel yöntem, önyargısız ve tarafsız bir şekilde gerçeği anlama, bulma ve doğrulama sürecidir. Araştırma teknikleri, bilimsel düşüncenin bir sonucudur (Kaptanoğlu, 2013). Bilimsel araştırma, bir dizi sistemli adımdan oluşmaktadır (Büyüköztürk, 2013). Genellikle nitel ve nicel araştırma olmak üzere iki ana alanda yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Nitel araştırma, gözlem, mülakat ve belge analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olayların doğal ortamda bütüncül bir şekilde incelendiği bir süreçtir. Nitel araştırmanın amacı algıları ve deneyimleri ortaya koymaktır. Farklı nitel araştırma yaklaşımları giderek daha yaygın hale

gelmektedir. İçerik analizi gibi nitel araştırma yöntemleri, genellikle yazılı ve görsel verilerin analizinde tümdengelimci bir yaklaşımla tercih edilmektedir (Aydın, 2018). Bibliyometri, esasen sayım yapmaya dayalı bir inceleme alanı olarak kabul edilmektedir (Al & Coştur, 2007). Bibliyometri, yayınlanmış bilimsel bilgi paylaşım araçlarının istatistiksel ve matematiksel tekniklerle incelenmesi olarak tanımlanmaktadır (Diodato, 1994; Evren & Kozak, 2012). Bibliyometrik analiz, belirli özelliklere sahip belgelerin ya da yayınların nicel olarak incelenmesidir. Bibliyometrik araştırmalar, belirli özelliklere sahip belgelerin analiz edilmesine ve bilimsel iletişimle ilgili çeşitli bulguların elde edilmesine dayanmaktadır (Al & Tonta, 2004; Al & Coştur, 2007; Yalçın, 2010; Ulu & Akdağ, 2015; Yılmaz, 2016).

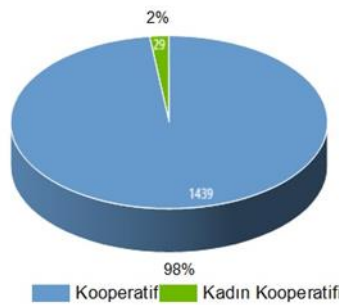
3. METODOLOJİ

Bu çalışmanın amacı, YÖK tez veri tabanında başlığında ve özetinde farklı ekleriyle birlikte “kadın kooperatifi” kelimesi geçen yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik çalışmalarının bibliyometrik olarak analiz edilmesidir. Çalışmada ulaşılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizleri için çalışmaların yazım dilleri, çalışma konularına göre dağılımları, anahtar kelime dağılımı, sözcük dağılımı, yazar cinsiyetleri, çalışmaların türleri, yayın yılları, sayfa sayıları, danışman ünvanları, kabul edildiği üniversitelerin buldukları şehirler, bölgeleri, statüleri, anabilim dalları, enstitüleri, araştırma yöntemleri ve çalışmaların bazı önemli bulguları araştırılmıştır. Çalışma bibliyometrik analiz yöntemi ile yapılmış olup Microsoft Excel ve MAXQDA 2020 paket programları yardımıyla yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Kadın Kooperatif Çalışmalarının Sayısı

YÖK tez veri tabanında kooperatifler ve kadın kooperatifleri alanındaki lisansüstü tezlerin sayısı Şekil 1’de sunulmaktadır.

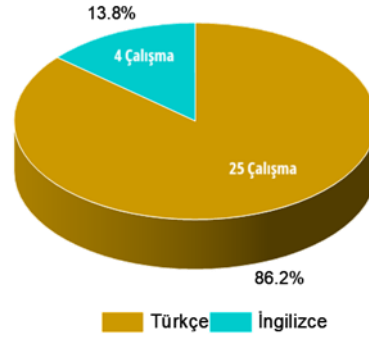

Şekil 1. Kadın kooperatifi ile ilgili tezlerin sayısı

Şekil 1 incelendiğinde kooperatif alanında yapılan 1468 lisanüstü çalışmanın yalnızca 29 tanesi (%2) kadın kooperatifleriyle ilgili olarak bulunmuştur.

4.2. İncelenen Tezlerin Yazım Dili

Araştırma kapsamında taranan tezlerin yazım dilleri incelendiğinde 25 çalışmanın (%86,2) Türkçe, 4 çalışmanın (%13,8) İngilizce dilinde yazıldığı belirlenmiştir. İncelenen tezlerde kullanılan yazım dilleri ve yüzdeleri Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. İncelenen tezlerin dilleri

4.3. İncelenen Tezlerin Çalışma Konularına Göre Dağılımı

İncelenen tezlerin çalışma konularına göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. İncelenen çalışmaların çalışma konuları

Yazar	Çalışma Konusu	n	%
Özdemir (2009)	Çalışmada, Türkiye’deki feminist kadın hareketinin önde gelen temsilcilerinden biri olan Amargi Kadın Kooperatifi’nin katılım ve gönüllülük esaslarına dayalı olarak örgütlenen yatay bir sivil toplum kuruluşunun işleyiş mekanizmasını ve uygulanabilirliğini incelemeyi amaçlamaktadır.	1	3,45
Sönmez (2011)	Çalışmada, kırsal alandaki kadınların aktif nüfus içindeki rolünü belirlemek amacıyla kooperatiflerin etkisi incelenmiştir. Ayrıca, ekonomik olarak zor durumda olan kadınların ekonomik gelişimlerinde kooperatiflerin rolü vurgulanmış, kırsal kesimde girişimci kadın istihdamının artırılmasına yönelik mevcut kooperatif durumu değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, kadın girişimciliğini ve kredi kaynaklarına erişimi etkileyen faktörler ve bu engellerin kaldırılmasına yönelik çözüm önerileri de araştırılmıştır.	1	3,45
Özakın (2012)	Çalışmada, Amargi’nin oluşum süreci, faaliyetlerinin seyri ve grup içi tartışmalar ve özellikle on gönüllüyle yapılan derinlemesine görüşmeler üzerinden feminist bakış açısı ve bu bağlamda hedeflerini gerçekleştirmede karşılaştığı zorluklar analiz edilmektedir.	1	3,45
Varol (2013)	Çalışmada, kadın kooperatiflerinin kentsel Türkiye’de kadınların güçlenmesi üzerindeki etkisini araştırmaktadır.	1	3,45
Atalay (2016)	Çalışmada, hem Ödemiş Kadın Kooperatifi’ndeki üretime dikkat çekmek hedeflenmiş hem de bölgedeki kültürel unsurların birer görsel kaynak olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.	1	3,45
Avşar (2017)	Çalışmada, Eskişehir’in ilçe ve mahallelerindeki dinamik yapılar detaylı bir şekilde incelenmiş ve bir kadın kooperatifinin kurulup kurulamayacağı konusunda ön araştırma yapılmaktadır.	1	3,45
Akkaya (2018)	Çalışmada, sürdürülebilir kırsal turizmin gelişimine katkı sağlamak amacıyla kadın kooperatifçiliğinin önemi değerlendirilmekte, Türkiye’deki kadın kooperatiflerinin finansal kaynak seçimleri, borçlanma kararları ve sermaye yapılarını etkileyen değişkenler belirlenmekte, finansal performansları analiz edilmekte ve kadın kooperatiflerinin finansal yeterlilikleri değerlendirilmektedir.	1	3,45
Kazar (2019)	Çalışmada, parasal ve katılımcı yaklaşımlar çerçevesinde, kadın yoksulluğunun azaltılmasında kadın kooperatiflerinin rolünü, kadın kooperatifinde çalışanlarla yapılan görüşmeler yoluyla analiz etmek hedeflenmektedir.	1	3,45

İlgün (2020)	Çalışmada, bölüşüm sorununa çözüm olarak sunulan kooperatiflerin dünyada ve Türkiye'deki karşılaştırmaları yapılarak kooperatiflerin, bölüşüm sorununa çözümündeki etkinliğinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.	1	3,45
Özkul (2020)	Çalışmada, kadınların girişimci olurken ve bu girişimciliği sürdürürken karşılaştığı olumlu ve olumsuz durumların neler olduğunu araştırmak, kadınların kadın girişimciliğini destekleyen STK'larla nasıl karşılaştıkları, beklentilerinin kadın girişimciliğini destekleyen sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri ile ne kadar uyumlu olduğunun anlaşılması amaçlanmaktadır.	1	3,45
Köse (2021)	Çalışmada, Türkiye'de girişimcilik, işletmecilik ve üretim alanında faaliyet gösteren kadın kooperatiflerinde yerel üretim odaklı yeni ürün geliştirme sürecinde katılımcı ve işbirlikçi yaklaşımların Karabük ili özelinde incelenmesi amaçlanmaktadır.	1	3,45
Kahrıman (2021)	Çalışmada, kadının mutfaktaki emeğini, kadınların örgütlenmesinin bir tezahürü olan kooperatif deneyimlerini konu edinen bir çalışmadır. Feminist kuramsal çerçevenin benimsendiği bu çalışmada, kadının mutfaktaki emeğinin ve kooperatif deneyimlerinin sosyolojik bakış açısıyla anlaşılması amaçlanmaktadır.	1	3,45
Ceylan (2021)	Çalışmada, Afşar kırsal kadınlarının günlük yaşam içindeki rollerini, iletişim ağlarını, onları kooperatif kurmaya iten sebepleri, aldıkları eğitimi, kooperatifin ekonomik ve sosyal hayatlarına etkisini analiz etmeyi ve bu örüntüler içinde, kırsal kadının sosyal kooperatiflerin oluşumundaki rolünü değerlendirmeyi amaçlamaktadır.	1	3,45
Sezer (2022)	Çalışmada, Mersin ve ilçesinde var olan kadın kooperatiflerinin mevcut durumları çalışma konusu olarak belirlenmiş ve kadın kooperatiflerinin yapacağı katkıyı irdelemek hedeflenmiştir.	1	3,45
Yıldırım (2022)	Çalışmada, kadın kooperatiflerinin kadınların ekonomik ve sosyal yaşamlarında yarattığı değişimleri ortaya koymak ve bu değişimlerin yanında kadın kooperatiflerinin kadınların ekonomik ve sosyal yaşamlarında karşılaştığı sorunlara çözüm sağlayıp sağlamadığını değerlendirmek amaçlanmıştır.	1	3,45
Cazgır (2022)	Çalışmada, kadın kooperatiflerinin, SDE çerçevesinde kadınların güçlendirilmesine ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik yeni bir yol oluşturma potansiyeline nasıl ve ne ölçüde sahip olduğunu analiz etmeyi amaçlanmıştır.	1	3,45
Erdoğan (2022)	Çalışmada, Gaziantep'te yer alan kadın kooperatiflerinin, kadınların toplumsal konumlarına olan etkilerini çeşitli boyutlarıyla ele almak amaçlanmaktadır.	1	3,45
Güzel (2022)	Çalışmada, kooperatifçilik alanında yapılmış çalışmaların taranarak, kooperatifçilik alanındaki uzman kişilerin görüşleri ile oluşturulan ölçekler hazırlanmıştır. Bu sayede kooperatiflerin başarılı sayılmalarına dayanak gösterilecek bir takım başarı kriterlerini içeren bilimsel bir ölçek geliştirilerek bilimsel yazına katkı sağlamak hedeflenmiştir.	1	3,45
Şenlik (2022)	Bu araştırmanın amacı Bursa'daki kırsal kadın kooperatiflerinin liderlik tiplerinin niteliksel analizini içermektedir.	1	3,45
Bülbüller (2022)	Çalışmada Türkiye'de Kadın Kooperatiflerini Sosyal Dayanışma Ekonomisi bağlamında incelemek amaçlanmıştır.	1	3,45
Koç (2023)	Çalışmanın odak noktasında güçlenme kavramı bulunmaktadır. Kırsal alandaki kooperatiflerde yer alan kadınların bilgisine erişerek kadınların kooperatif içindeki ve dışındaki deneyimleri sonucunda davranışlarını nasıl biçimlendirdiklerini ve bu durumun kadınların güçlenmesi ile ilişkisini ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırma Manisa ilinde yürütülmüştür.	1	3,45
Kuruoğlu (2023)	Bu bağlamda kooperatiflerin bu platformları kullanım alanları araştırmanın odak noktası olup, kadın kooperatifleri üzerinden kadın emeğinin ekonomi-politik olgusu ele alınmıştır. Satışların geleneksel pazarlama yöntemlerinden dijital pazarlama yöntemine kaydırma oranları ve bu dönüşümün yarattığı sosyo-ekonomik farklar incelenecektir.	1	3,45
Kaymaz (2023)	Bu noktadan hareket edilerek bu çalışmada; Kırşehir ilinde 2019- 2021 yılları arasında kurulan yedi adet kadın girişimci kooperatifi örneği üzerinden kadınların iş ve sosyal alanındaki beklentilerine cevap verebilirliği konusunda araştırma yapılması amaçlanmıştır.	1	3,45
Arslan (2023)	Bu araştırma, kadının güçlenmesinde kooperatiflerin rolünü bireysel/psikolojik, sosyokültürel, ekonomik ve politik güçlenme boyutlarında ortaya koymayı amaçlamıştır.	1	3,45
Andiç (2023)	Bu çalışmanın amacı Giresun İli ve ilçelerinde bulunan ve faaliyetlerinin neredeyse tamamını Giresun ve ilçelerinde yürüten kadın kooperatiflerinin mevcut durumunu, ortaklık yapısını, örgütlenme ve fon sağlama kapasitesini, faaliyet alanlarını, karşılaştıkları sorunları ve ihtiyaçlarını ortaya koymaktır.	1	3,45
Şimşek (2023)	Bu araştırmanın amacı, Türkiye'nin 4 farklı ilinde kırsal alanlarında kurulmuş olan kadın kooperatiflerinde kurucu, yönetici ve/veya yönetimde görev alan kadın girişimcilerin girişimciliği ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik deneyimlerinin incelenmesidir.	1	3,45
Nuhoğlu (2023)	Bu doğrultuda çalışmanın amacı kadın kooperatiflerinin yerel ekonomik kalkınma üzerindeki etkisini tespit etmektir.	1	3,45
Akdemir (2023)	Bu tez, Kastamonu Sarı Konak Kadın Kooperatifi'nde yapılan etnografik saha çalışmasından kanıtlar çıkararak, kadınların kooperatifler aracılığıyla güçlendirilmesinin boyutlarını araştırmıştır.	1	3,45
Otcu (2023)	Bu çalışmada kırsal alanda kadınların güçlendirilmesi için gerekli olduğu düşünülen ve kadınların sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının çözümünde bir mücadele yöntemi olarak görülen kooperatiflere kırsal alanda yaşayan kadın çiftçilerin katılımını etkileyen faktörler araştırılmıştır.	1	3,45

Tablo 1 incelendiğinde lisansüstü çalışmalar kadın kooperatifi etrafında birleşede daha özel konulara değindikleri için hepsinin çalışma konuları birbirinden farklı olarak gözlenmiştir.

4.4. İncelenen Tezlerin Anahtar Kelime Analizi

İncelenen 29 tane lisansüstü çalışmanın anahtar kelime analizi Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. İncelenen tezlerin anahtar kelime analizi

Kelime	Kullanılan Tez Sayısı	%
Kadın Kooperatifleri	10	34,48
Kadın Kooperatifi	7	24,14
Kooperatifler	3	10,34
Kooperatifçilik	3	10,34
Kooperatif	3	10,34
Kadın Güçlenmesi	3	10,34
Kadın Kooperatifçiliği	2	6,90
Kadın Emeği	2	6,90
Kadın Girişimciliği	2	6,90
Kadın	2	6,90
Toplumsal Cinsiyet	2	6,90
Girişimcilik	2	6,90
Diğer Tekil Benzersiz Anahtar Kelimeler (121 Adet)		3,45

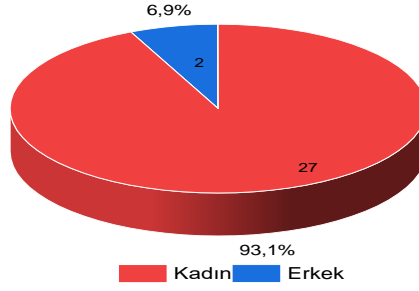
Tablo 2 incelendiğinde incelenen tezlerin %34,48’inde “Kadın Kooperatifleri”, %24,14’ünde “Kadın Kooperatifi”, %10,34’ünde “Kooperatifler”, %10,34’ünde “Kooperatifçilik”, %10,34’ünde “Kooperatif”, %10,34’ünde “Kadın Güçlenmesi” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Tablo 2 dışında incelenen 29 çalışmada 121 adet benzersiz anahtar kelime kullanılmıştır. İncelenen tezlerin anahtar kelime analizi Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3. Anahtar kelime analizi

4.5. İncelenen Tezlerin Sözcük Analizi

İncelenen 29 lisansüstü çalışmada bağlaçlar hariç tutularak kelime analizi yapılmış ve tez içerisinde taranan toplam 963,889 sözcük içerisinde en çok kullanılan on kelime Tablo 3’te verilmiştir.

Şekil 5. İncelenen çalışmaların yazar cinsiyetleri

Şekil 5 incelendiğinde 27 çalışmanın (%93,10) yazarı kadın, 2 çalışmanın (%6,90) yazarı kadın olarak bulunmuştur.

4.7. İncelenen Tezlerin Türleri

İncelenen 29 lisansüstü çalışmanın türleri Tablo 4’te verilmiştir.

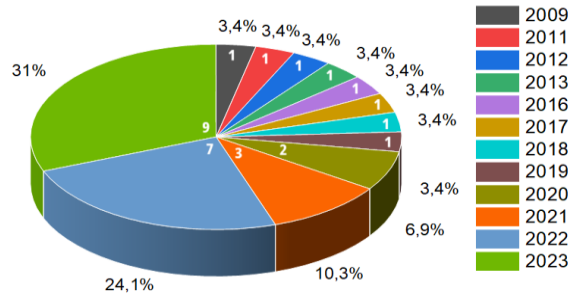
Tablo 4. İncelenen çalışmaların türleri

Tez Türü	n	%
Yüksek Lisans	21	72,413
Doktora	7	24,137
Sanatta Yeterlik	1	3,450

İncelenen 21’i (%72,413) yüksek lisans, 7’si (%24,137) doktora, 1’i (%3,450) sanatta yeterlik tezi olarak bulunmuştur.

4.8. İncelenen Tezlerin Yayın Yılları

İncelenen 29 lisansüstü çalışmanın yayın yılları Şekil 6’da gösterilmiştir.

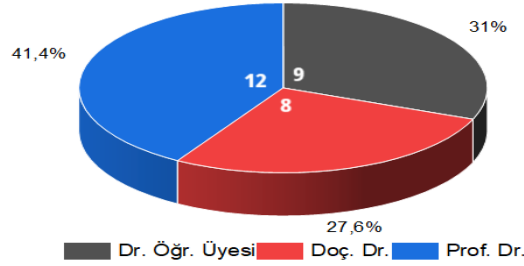
Şekil 6. İncelenen tezlerin yayın yılları

Yayınlanan 29 çalışma incelendiğinde, 2009-2019 yılları arasında yalnızca birer adet çalışma yayınlanmıştır. 2020 yılında 2 adet, 2021 yılında 3 adet, 2022 yılında 7 adet, 2023

yılında 9 adet lisansüstü çalışma yayınlamıştır. Şekil 6 incelendiğinde özellikle son birkaç yılda kadın kooperatifleri ile ilgili çalışmaların arttığı gözlenmiştir.

4.9. İncelenen Tezlerin Danışmanlarının Ünvanları

İncelenen lisansüstü çalışmaların danışmanlarının ünvanları ile ilgili bilgiler Şekil 7’de gösterilmiştir.

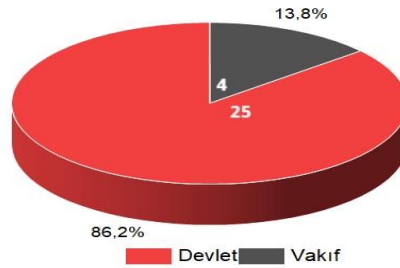

Şekil 7. Danışman ünvanları

Şekil 7 incelendiğinde lisansüstü çalışmaların 9’u (%31) Dr. Öğr. Üyesi, 8’i (%27,60) Doç. Dr., 12’si (%41,40) Prof. Dr. ünvanındaki danışmanlar ile yapılmıştır.

4.10. İncelenen Tezlerin Üniversite Statüsüne Göre Dağılımları

İncelenen lisansüstü çalışmaların yayınlandığı üniversitelerin statü durumu Şekil 8’de gösterilmiştir.

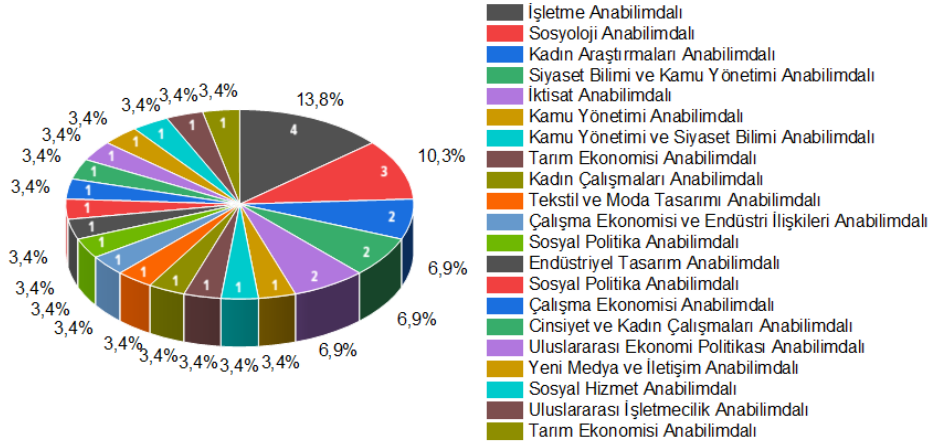

Şekil 8. Üniversite statüleri

Şekil 8 incelendiğinde yayınlanan 29 lisansüstü çalışmanın 4’ü (%13,80) vakıf, 25’i (%86,2) devlet üniversitelerinde yayınlanmıştır.

4.11. İncelenen Tezlerin Anabilimdalları

İncelenen 29 lisansüstü çalışmanın kabul edildiği anabilimdalları Şekil 9’da gösterilmiştir.

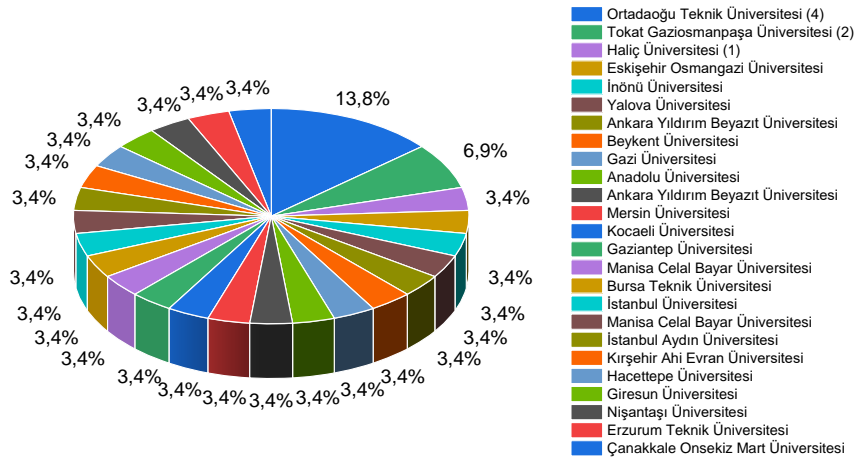

Şekil 9. Çalışmaların kabul edildiği anabilim dalları

Şekil 9 incelendiğinde lisansüstü çalışmaların 4'ünün (%13,8) İşletme Anabilim Dalında, 3'ünün (%10,3) Sosyoloji Anabilim Dalında, 2'sinin (%6,9) Kadın Araştırmaları Anabilim Dalında, 2'sinin (%6,9) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalında, 2'sinin (%6,9) İktisat Anabilim Dalında kabul edildiği görülmüştür.

4.12. İncelenen Tezlerin Hazırlanmış Üniuersitelere Göre Dağılımı

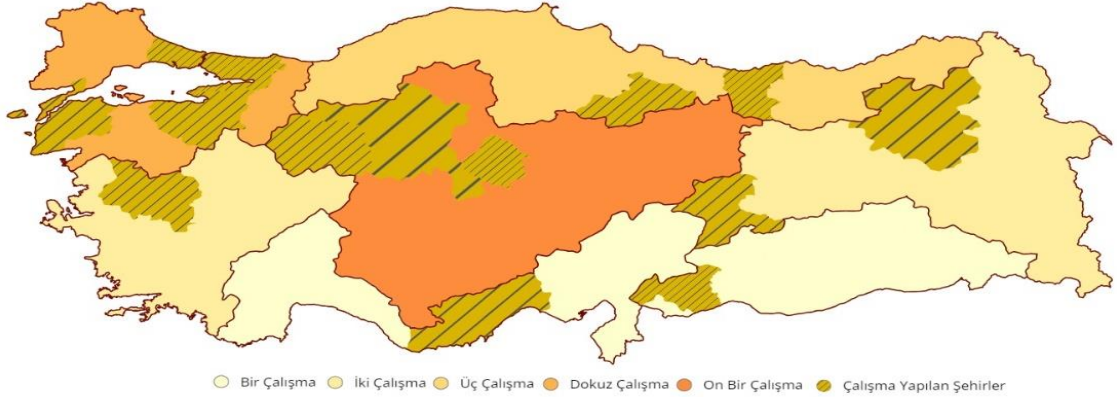
İncelenen 29 lisansüstü çalışmanın kabul edildiği üniversiteler Şekil 10'da gösterilmiştir.

Şekil 10. İncelenen tezlerin hazırlandığı üniversiteler

Şekil 10 incelendiğinde 29 lisansüstü çalışmanın 4'ünün (%13,8) Orta Doğu Teknik Üniversitesinde, 2'sinin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde hazırlandığı görülmüştür. Şekil 9'da gösterilen diğer üniversitelerde konuyla ilgili birer tez hazırlanmıştır. Hazırlanan

lisansüstü çalışmaların kabul edildiği üniversitelerin buldukları şehirler ve bölgeler Şekil 11’de gösterilmiştir.

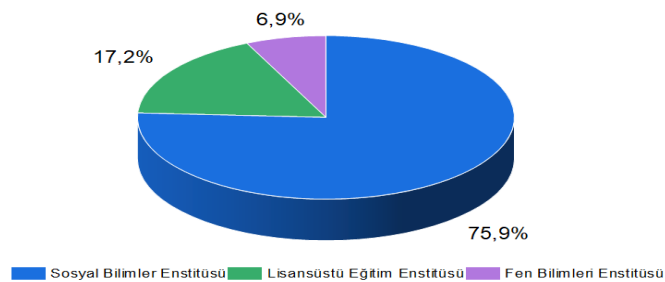

Şekil 11. İncelenen lisansüstü çalışmaların kabul edildiği üniversitelerin bulunduğu şehirler ve bölgeler

Şekil 11 incelendiğinde bölge bazında en çok çalışmanın İç Anadolu Bölgesinde (11 adet) yapıldığı görülmüştür. Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde konuyla ilgili yalnızca birer adet lisansüstü çalışma yapılmıştır. Ege ve Doğu Anadolu Bölgelerinde ikişer adet çalışma, Karadeniz Bölgesinde 3 çalışma, Marmara Bölgesinde 9 adet çalışma yapıldığı gözlenmiştir. Ülkemizde bulunan üniversite ve kadın kooperatifi sayıları göz önüne alındığında yapılan lisansüstü çalışmaların sayısı az olarak değerlendirilmiştir. Son yıllarda konuya olan ilginin artmasıyla önümüzdeki yıllarda kadın kooperatifi ile ilgili çalışmaların artacağı öngörülmektedir.

4.13. İncelenen Tezlerin Kabul Edildiği Enstitülere Göre Dağılımı

İncelenen lisansüstü çalışmaların kabul edildikleri enstitü çeşitleri Şekil 12’de gösterilmiştir.

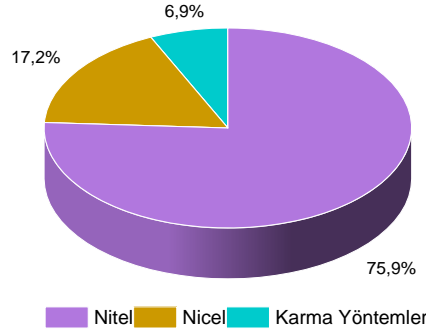

Şekil 12. Lisansüstü çalışmaların kabul edildikleri enstitüler

Şekil 12 incelendiğinde 29 lisansüstü çalışmanın 22'si (%75,9) Sosyal Bilimler Enstitüsünde, 5'i (%17,2) Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde, 2'si (%6,9) Fen Bilimleri Enstitüsünde yapıldığı görülmüştür.

4.14. İncelenen Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

İncelenen 29 lisansüstü çalışmanın araştırma yöntemleri Şekil 13'te gösterilmiştir.

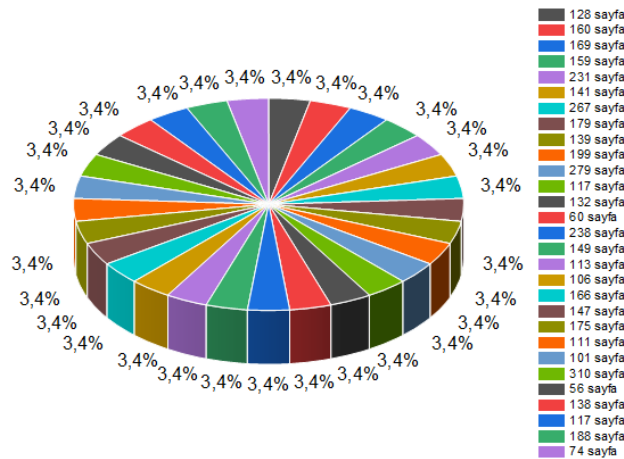

Şekil 13. Lisansüstü çalışmaların araştırma yöntemleri

Şekil 13 incelendiğinde 22 çalışmanın (%75,9) nitel, 5 çalışmanın (%17,2) nicel ve 2 çalışmanın (%6,9) karma yöntemler ile gerçekleştirildiği görülmüştür.

4.15. İncelenen Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

İncelenen lisansüstü çalışmaların sayfa sayıları Şekil 14'te gösterilmiştir.

Şekil 14. Lisansüstü çalışmaların sayfa sayıları

Şekil 14 incelendiğinde 29 çalışmanın her birinin farklı sayfalarda olduğu gözlenmiştir. Konuyla ilgili çalışmaların ortalama sayfa sayıları $156,86 \pm 61,09$ olarak bulunmuştur.

4.16. İncelenen Tezlerin Bulgulara Göre Dağılımı

Konu ile ilgili incelenen 29 lisansüstü çalışmanın bazı önemli bulguları Tablo 5'te verilmiştir.

Yazar	Bazı Önemli Bulgular	n (%)
Özdemir (2009)	Çalışmada, yatay bir organizasyon yapısının işlevselliği, hiyerarşinin ortadan kalktığı temel bulgulardan biridir. Diğer bir bulgu ise kooperatifin gönüllü sayısını artırmaya yönelik genel bir politikasının olmamasıdır.	1 (%3,45)
Sönmez (2011)	Çalışmada, kooperatif ortaklarının çoğunluğunun evli olmasının kooperatif çalışmalarına katılımı engelleyici bir faktör olarak görülmediği belirlenmiştir. Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, Çorum ilinin Köprübaşı köyündeki kooperatif ortaklarının, Amasya ilinin Şeyhsadi köyündeki kooperatif ortaklarına kıyasla ürünlerini daha çok kooperatif aracılığıyla pazarladıkları tespit edilmiştir. Ortakların ekonomik kararlar alırken eşlerine %37,6 oranında mutlaka danıştıkları, %31,62'sinin ise birlikte kararlar aldıkları görülmüştür. Ayrıca, kazançlarını çoğunlukla çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak veya eşlerine vermek suretiyle değerlendirdikleri de gözlemlenmiştir.	1 (%3,45)
Özakın (2012)	Çalışmada, Amargi'nin feminizm yaklaşımının altını çizen kavram olarak "çapraz politika" tespit edilmiştir. Türkiye bağlamında yürütülen 'diyalojik konumlu epistemoloji' ve antimilitarist politikalara göre kadınlar arasındaki farklılık ve çeşitlilik vurgulanmaktadır.	1 (%3,45)
Varol (2013)	Çalışmada kadınların güç ve güçlendirme kavramsallaştırmaları, bu çalışma çerçevesinde yapılan içsel güç ve birlikte güç tanımlarıyla uyumludur. Ancak değişme gücü kadınlar tarafından güç ve güçlendirme olarak tanımlanmamıştır. Kooperatife katılım sonucunda kadınlar pratik ve stratejik toplumsal cinsiyet ihtiyaçlarından çok, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	1 (%3,45)
Atalay (2016)	Çalışmada geleneksel zanaat uygulamalarının yeniden yorumlanmasıyla tekstil ve giysi tasarımını içeren bir koleksiyon oluşturulmuştur. Bu sayede, zanaatın seri üretime kıyasla daha kalıcı ve yüksek kaliteli ürünler üretme potansiyeline vurgu yapılmıştır.	1 (%3,45)
Avşar (2017)	Çalışmada araştırma kapsamında incelenen yerleşim yerlerinden Akin Mahallesi'nde, küçükbaş hayvancılığın yoğun olması sebebiyle, kadınlara süt ve süt ürünleri üretimi konusunda eğitim verilerek ürettikleri ürünleri pazarlayabilecekleri bir pazar alanının oluşturulması ve mahallenin kalkınması için bu ürünler üzerinden bir kooperatifin kurulması önerilebilir. Beylikova İlçesi'nde mevcut süt potansiyeli üzerine bir kadın kooperatifi kurulabilir. Ancak, Cevizli Mahallesi'nde kıraç arazinin fazla olması ve su imkanlarının sınırlı olması gibi nedenlerden dolayı tarım alanı ile ilgili bir kooperatif kurulamayacağı sonucuna varılmıştır. Çalışmanın sonucunda, yazar kırsal kesimde yaşayan kadınların kendilerini tanımadıklarını ve özgüven eksikliği yaşadıklarını belirtmiştir. Yazar, çalışma sorularını ne kadar basit bir dille ifade etmeye çalışsa da, bunun yeterince anlaşılır olmadığını düşündüğünü belirtmiştir.	1 (%3,45)
Akkaya (2018)	Çalışmada, genellikle finansal hiyerarşi teorisiyle açıklanabilen kadın kooperatiflerinin en büyük finansal sorununun özsermaye yetersizliği olduğunu belirlemiştir. Sermaye yapılarının ve finansal yapıların güçlendirilmesi durumunda, kadın kooperatiflerinin sürdürülebilir kırsal turizm ve dolayısıyla ülkemizin sürdürülebilir kalkınmasına daha fazla katkı sağlayabilecekleri düşünülmektedir.	1 (%3,45)
Kazar (2019)	Çalışmada, kadın kooperatifinde çalışanların sosyo-ekonomik durumlarına göre kooperatiflerin rolü değerlendirildiğinde, parasal açıdan yoksulluğun azaltılmasında kadın kooperatiflerinin rolünün sınırlı olduğu bulunmuştur.	1 (%3,45)
İlgün (2020)	Çalışmada, kooperatiflere verilen önem sayesinde bölüşüm sorununa ve gelir eşitsizliğine çözüm olabileceği gibi aynı zamanda ülke ekonomisine de büyük katkılar sağlayabileceğini belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Özkul (2020)	Çalışmada, yapılan analizler sonucunda kadın girişimcilerin girişimci olmalarının arkasında ki nedenler literatürde de bahsedilen nedenlerden farklı bulunmamıştır ve literatür ile örtüştüğü belirtilmiştir. Kadınları girişimciliğe iten ve çeken nedenler vardır, araştırma kapsamında da kadınlar bu doğrultuda yanıtlar vermişlerdir.	1 (%3,45)
Kaya Köse (2021)	Çalışmada, tasarımcı olan araştırmacı, katılımcıların yeni ürün geliştirme sürecinde eylemi kolaylaştıran, kolektif çalışmayı teşvik eden ve katılımcıların sonuç ürününü görselleştirebilecekleri bir süreç tasarlamıştır. Gerçekleştirilen uygulamaların sonucunda, geleneksel becerilerle yerel üretimlerini sürdüren katılımcılar için tasarımcı işbirliğinde ürün geliştirme sürecinde kullanılabilecek bir müdahale metodolojisi sunulmuştur.	1 (%3,45)
Kahrıman (2021)	Çalışmada, kadınların kadın örgütlenmesine yönelik umduklarını bulabilmeleri, umutlarını kesmemeleri ve emeklerinin hak ettiği değeri görmesi adına kadın kooperatiflerine yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiği belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Ceylan (2021)	Çalışmada, çalışan kooperatifin kâr amacı gütmeyeceği, o yörede yaşayan kadınları bir araya getirdiği ve birlikte potansiyel bir güç elde ettikleri belirtilmiştir. Böylece kooperatiflerin kırsaldaki kadın üzerinden yeni bir sosyal anlam kazandığı vurgulanmıştır.	1 (%3,45)
Sezer (2022)	Çalışmada, ilçelerde kooperatif kurup güçlerini birleştirmek ve ekonomiye katılmak, istihdam etmek, kadın yoksulluğunu azaltmak, toplumsal cinsiyet noktasında kadınlarımızı her türlü haksız rekabetten kurtarabilmek, kadın kooperatiflerinin sayısının artırılması ve kadını güçlendirmek ile mümkün görüldüğü belirtilmiştir.	1 (%3,45)

Yıldırım (2022)	Çalışmada, kadınların kooperatif faaliyetleri sonucunda elde ettikleri gelirle ihtiyaçlarını karşıladıkları ve yoksulluk düzeylerinin azaldığı görülmüştür. Paylaşılan bulgulardan bir diğeri ise katılımcıların büyük çoğunluğunun kadın kooperatiflerinin formel olmayan yöntemlerle haberdar oldukları ve kadın kooperatiflerinin kurulmasında kamu kurumlarının önemli rol üstlendiği tespit edilmiştir.	1 (%3,45)
Cazgır (2022)	Çalışmada, literatür ve saha araştırmalarının incelenmesine dayanan sonuçlar üç başlık etrafında sunulmuştur. Kadınların güçlendirilmesi ve cinsiyet eşitliği, iş ve istihdamın demokratikleştirilmesi, dönüştürücü gündem yerelden başlıkları değerlendirilmiştir.	1 (%3,45)
Erdoğan (2022)	Çalışmada, görüşme yapılan tüm kadın kooperatiflerinin kadınlara istihdam yarattığına, kadınlara maddi gelir ve sosyal fayda sağladığına, aile içerisindeki iş bölümü süreçlerinin genel itibarıyla değiştiğine ve kadınların kamusal alan içerisinde görünür kıldığı belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Güzel (2022)	Çalışmada, elde edilen bulgular doğrultusunda kooperatifçilik alanında daha önceden yapılmış çalışmalarla karşılaştırıldığında, bu çalışmanın daha önceki çalışmalarda yeterince işlenmemiş olan kooperatiflerin başarıları ve başarılarının nasıl ölçüleceği konusuna odaklandığı görülmektedir. Bu anlamda yazar çalışmanın kooperatiflerle ilgili literatüre katkıda bulunacağını belirtmiştir.	1 (%3,45)
Şenlik (2022)	Çalışmada, katılımcıların kooperatifçilik deneyimleri ile kendi kooperatiflerinde çalışma sürelerinin aynı olması, aynı kooperatifte devamlılık sağladıklarını göstermektedir. Yaş aralıklarına bakıldığında çocuklarını büyümüş kadınların daha çok kooperatifin yönetim organlarında olmayı tercih ettiği belirtilmiştir. Kadınların azımsanmayacak kadar otokratik liderlik tarzı eğiliminde olduğu ya da başka bir ifadeyle otokratik liderlik tarzı olan kadınların kooperatif kurma eğilimi daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Kadın kooperatiflerinde başkan, yönetim kurulu ve ortakların sıklıkla değiştiği vurgulanmıştır. Kadın kooperatifindeki kadın üyelerin eğitim düzeylerinin, aylık gelirlerinin ve kooperatifçilik tecrübelerinin başkanlarına oranla düşük düzeyde olduğu belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Bülbüller (2022)	Çalışma sonuçları Türkiye’de kadın kooperatiflerinin hızla gelişmekte olan bir alan olarak destek mekanizmalarına ihtiyacı olduğunu göstermiştir. Kadın kooperatiflerine yönelik destek mekanizmaları hukuki düzenlemeler, vergi indirimleri, katma değeri yüksek olan ürün ve hizmet alanlarında nitelikli iş gücü yetiştirmeye yönelik eğitim ve mentorluk destekleri, pazar paylarını iyileştirmelerine yönelik yapılacak sosyal satın alım süreçleri olarak sıralanabileceği belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Koç (2023)	Çalışmada, kadınların kendi yaşamları hakkında stratejik kararlar alabilme kabiliyetlerinin kooperatiften sonra değişime uğradığı belirtilmiştir. Ancak söz konusu değişim her kadın için aynı düzeyde bulunmamıştır. Değişimin beraberinde getirdiği güçlenme ise bazı kadınlar için günlük hayatlarında baş edici bir güçlenme yaratırken bazı kadınlar için dönüştürücü bir güçlenme yarattığı belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Kurooğlu (2023)	Çalışmada, dijital pazarı aktif kullanan kooperatiflerin gelir düzeylerini %50 oranında arttırabildikleri görüldüğü belirtilmiştir. Kadın kooperatifleri arasında ürün gönderiminin daha yaygın olduğu görülmüş, kadınların dijitali kullanmada zorlandıkları için genç nüfusun yardımına ihtiyaç duydukları saptanmıştır.	1 (%3,45)
Kaymaz (2023)	Çalışmada, kooperatif bünyesinde yer alan kadın girişimcilerin ev işleri ile yoğun şekilde ilgilendiği, çeşitli hobilere sahip oldukları, ev dışında sosyal bir hayata sahip oldukları, sosyal ve ekonomik anlamda büyük ölçüde bağımsız olduklarını ve hayat kalitelerinin yükseldiği belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Arslan (2023)	Çalışmada, kooperatifler aracılığıyla kadınların güçlenmesinin mümkün olduğu ve kooperatif ortağı kadınların bireysel/psikolojik, sosyo-kültürel, ekonomik ve politik boyutlarda güçlendiği belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Andiç (2023)	Çalışmada, sürdürülebilir kalkınma modelinde yer alan kadın kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi yönündeki gayretler; kadının, ailenin ve toplumun güçlenmesinde önemli bir rol üstlendiği belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Şimşek (2023)	Çalışmada, kadın kooperatifleri ve sürdürülebilirlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu, iş birliği ve dayanışma temelli kurulmuş olan kadın kooperatiflerinde ortak olan ve çalışan girişimci kadınların bireysel, sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan güçlendikleri ve yaşadıkları bölgeyi de sosyal, ekonomik ve çevresel unsurlar bakımından mekânsal olarak güçlendirdikleri ve böylece sürdürülebilir kalkınmaya da önemli katkı verdikleri belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Nuhoğlu (2023)	Çalışmada, yerel ekonomik kalkınma faktörlerine yönelik katılımcıların tutumlarının kadın kooperatifinin lokasyonuna ve türüne göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte kooperatifin deneyim yılına göre kadın kooperatiflerinin kadının sosyalleşmesine, yöre yatırımlarına, kadın istihdamına, hane gelirine, kadının kişisel gelişimine ve yerel üretime katkısı istatistiki olarak %5 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık gösterdiği belirtilmiştir.	1 (%3,45)
Akdemir (2023)	Çalışmada, kadınların kadın kooperatiflerine katılarak ekonomik, psikolojik, sosyal ve örgütsel güçlenme elde ettikleri; psikolojik, sosyal ve örgütsel güçlenmenin kadınların gündelik yaşamlarında ekonomik güçlenmeye göre daha etkili değişikliklerse sebep olduğu ve toplumsal yeniden üretim görev ve sorumluluklarının kadınların günlük yaşamlarındaki tercih ve faaliyetleri üzerinde kısıtlayıcı etkileri olduğu bulgularına ulaşılmıştır.	1 (%3,45)
Otcu (2023)	Çalışmada, araştırma bölgesinde üretici kadınların %55,24’ünün kooperatiflere ortak olmak istediği belirlenmiştir. Kadınların %60,95’i ailesinin kooperatife katılmalarına destek vermeyeceğini düşünmektedir.	1 (%3,45)

Tablo 5 incelendiğinde incelenen 29 lisansüstü çalışmanın bazı ortak bulgulara sahip olsalarda genel anlamda farklı sonuçlara ulaştığı görülmüştür. Tüm çalışmalar kadın kooperatifi ekseninde ortak bir noktaya sahip olsalar da araştırdıkları konu, örneklem anlamında farklılıklar taşımaktadır.

5. SONUÇLAR

Kadın kooperatifleri, kadınların ortak bir amaç etrafında toplandığı oluşumlar olarak nitelendirilmektedir. Günümüzde bu amaçlar genellikle ekonomik sebepler, sosyalleşmek gibi ana başlıklar altında toplanabilmektedir. Kadın kooperatifleri kuruluş aşamasından itibaren çeşitli sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu sorunlar yönetsel, ekonomik, üyesel ve işleyişsel olabilmektedir. Kadın kooperatiflerinin yaşadığı zorluklar uluslararası literatürde (yönetimde kadın ağırlıklı kooperatifler) yaygın olarak çalışılmaktadır. Türkiye’de son yıllarda bu alandaki çalışmalar artış göstermektedir. Kadın kooperatiflerinin yaşadığı sorunlar ortaya çıkarıldıkça bu alanda iyileştirmeler olacağı kanaatindeyiz. Bu doğrultuda çalışmada kadın kooperatifi alanında yapılan lisansüstü tezler ele alınmıştır. Çalışmada YÖK tez veri tabanında başlığında veya özet kısmında “kadın kooperatif” kelimesi (ekleriyle birlikte) geçen lisansüstü çalışmalar bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. İncelenen tezlerin dilleri incelendiğinde 25 çalışma Türkçe (%86,2), 4 çalışma (%13,8) İngilizce dilinde yapıldığı belirlenmiştir. Tezlerin %34,48’inde “Kadın Kooperatifleri”, %24,14’ünde “Kadın Kooperatifi”, %10,34’ünde “Kooperatifler”, %10,34’ünde “Kooperatifçilik”, %10,34’ünde “Kooperatif”, %10,34’ünde “Kadın Güçlenmesi” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Tablo 2 dışında incelenen 29 çalışmada 121 adet benzersiz anahtar kelime kullanıldığı görülmüştür. Çalışmalar yazar cinsiyeti bazında değerlendirildiğinde 27 çalışmanın (%93,10) yazarı kadın, 2 çalışmanın (%6,90) yazarı erkek olarak bulunmuştur. İncelenen tezlerin 21’i (%72,413) yüksek lisans, 7’si (%24,137) doktora, 1’i (%3,450) sanatta yeterlik tezi olarak tespit edilmiştir. Yayınlanan 29 çalışma incelendiğinde, 2009-2019 yılları arasında yalnızca bir tez yayınlanmıştır. 2020 yılında 2 adet, 2021 yılında 3 adet, 2022 yılında 7 adet, 2023 yılında 9 adet lisansüstü çalışma yayınlamıştır. Lisansüstü tezler incelendiğinde danışman ünvanlarının 9’u (%31) Dr. Öğr. Üyesi, 8’i (%27,60) Doç. Dr., 12’si (%41,40) Prof. Dr. olduğu belirlenmiştir. Ayrıca 29 lisansüstü çalışmanın 4’ü (%13,80) vakıf, 25’i (%86,2) devlet üniversitelerinde yayınlanmıştır. Lisansüstü çalışmaların 4’ünün (%13,8) İşletme Anabilimdalında, 3’ünün (%10,3) Sosyoloji Anabilimdalında, 2’sinin (%6,9) Kadın Araştırmaları Anabilimdalında, 2’sinin (%6,9) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilimdalında, 2’sinin (%6,9) İktisat Anabilimdalında kabul edildiği görülmüştür. 29 lisansüstü çalışmanın 4’ünün (%13,8) Orta Doğu Teknik Üniversitesinde, 2’sinin Tokat

Gaziosmanpaşa Üniversitesinde hazırlandığı görülmüştür. Bölge bazında en çok çalışmanın İç Anadolu Bölgesinde (11 adet) yapıldığı görülmüştür. Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde konuyla ilgili yalnızca birer adet lisansüstü çalışma yapılmıştır. 29 lisansüstü çalışmanın 22'si (%75,9) Sosyal Bilimler Enstitüsünde, 5'i (%17,2) Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde, 2'si (%6,9) Fen Bilimleri Enstitüsünde yapıldığı görülmüştür. Bunun yanında 22 çalışmada (%75,9) nitel, 5 çalışmada (%17,2) nicel, 2 çalışmada (%6,9) karma yöntem tercih edildiği görülmüştür. Sayfa sayıları itibariyle 29 tezin her birinin farklı sayfa sayılarına sahip olduğu ve sayfa sayılarının ortalama $156,86 \pm 61,09$ arasında olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, ülkemizde konuyla ilgili yapılan 29 adet çalışmanın sayısı yetersiz bulunmuştur. Kooperatif alanındaki toplam 1468 çalışmanın yalnızca 29 tanesi kadın kooperatifleri üzerinedir. Çalışmaların son yıllarda artması ise konuya olan ilginin arttığını göstermektedir. 29 lisansüstü çalışmanın 21'i 2020 yılından sonra yayınlanmıştır. Konuya olan ilginin ilerleyen yıllarda artarak devam edeceği düşünülmektedir. 29 çalışmanın 25'inin Türkçe ve 4'ünün İngilizce olması ve yabancı dilde yazılan 4 lisansüstü çalışmanın aynı üniversitede yapılması yabancı dil kullanılan tezlerin bazı üniversitelerde toplandığı düşüncesi oluşturmuştur. Diğer üniversitelerin de uluslararası literatüre daha çok katkı sağlaması için lisansüstü çalışmalarını İngilizce dilinde yayınlanmasının değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Çalışmaların yazar cinsiyetleri incelendiğinde kadın yazar sayısının erkek yazar sayısına göre oldukça fazla olduğu gözlenmiştir. Bu konuyla ilgili erkek öğrencilerin kadın kooperatifleri ile ilgili çalışmalara daha fazla katılması danışmanlar tarafından değerlendirilebilir. İncelenen tezler 25 üniversitede kabul edilmiştir. Türkiye'deki üniversite sayısı, illerde bulunan kadın kooperatifi sayıları düşünüldüğünde bu alanda çalışmaların eksik kaldığı düşünülmektedir. Üniversitelerin ve tez danışmanlarının öğrencilerini bu konuya yönlendirerek literatüre daha fazla bilgi eklenmesi sağlanabilir. Çalışmalar büyük ölçüde nitel araştırma yöntemleri ile yapılmıştır. Bunun sebebinin nitel araştırma örnekleminin nicel araştırma yöntemlerine göre daha az sayıda kişi gerektirmesi olabileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, kadın kooperatifleriyle ilgili 25 üniversitede yapılan 29 lisansüstü çalışma ülkemizde bulunan üniversite sayısı ve neredeyse her ilde bulunan kadın kooperatiflerinin sayısı ile kıyaslandığında oldukça yetersiz bulunmuştur. Üniversitelerin, danışmanların, ilgili Bakanlıkların yönlendirmesiyle konuya daha fazla araştırmacının ilgi göstereceği düşünülmektedir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Araştırmacıların çalışmaya katkı oranları eşittir.

ÇATIŞMA BEYANI

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

REFERENCES / KAYNAKLAR

Akdemir, K. A. (2023). *Women's empowerment in Turkish women's cooperatives: An ethnographic account* (Basılmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Akkaya, F. A. (2018). *Türkiye'de kadın kooperatiflerinin sürdürülebilir kırsal turizmdeki önemi ve finansal performanslarının analizi* (Basılmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

Al, U., & Coştur, R. (2007). Türk psikoloji dergisi'nin bibliyometrik profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 142-163.

Al, U., & Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe üniversitesi kütüphanecilik bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5(1), 19-47.

Andiç, H. (2023). *Türkiye'de kadın kooperatifçiliğinin incelenmesi: Giresun ili örneği* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi, Giresun.

Arslan, G. (2023). *Güçlenme bağlamında kadın kooperatifleri: Feminist bir araştırma* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Atalay, D. (2016). *Kültürel kimlik ve zanaat kavramlarının çağdaş tasarım üzerindeki etkileri araştırma* (Basılmamış sanatta yeterlik tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.

Avşar, G. (2017). *Kırsal kalkınmada kadın kooperatiflerinin önemi: Eskişehir ilçe ve mahallelerinde kadın kooperatifi potansiyeli* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Aydın, N. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: Etnoloji. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2), 60-71.

Bülbüller, G. (2022). *Türkiye'de kadın kooperatiflerinin sosyal dayanışma ekonomisi kapsamında incelenmesi: İzmir ili örneği* (Basılmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Cazgır, K. D. (2022). *Women's empowerment through co-operatives: The case of women's cooperatives in İzmir* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Ceylan, Ö. (2021). *Kırsaldaki kadınların sosyal kooperatiflerin oluşumundaki rolü: Aşar Bala'm kadın kooperatifi incelemesi* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.

Değirmenci, S. (2023). Örgütlenme modeli olarak kadın kooperatifleri: Patriyarkal kapitalizmde başarı kriterlerinin eleştirisi. *Fe Dergi*, 15(1), 210-231.

Diodato, V. P. (1994). *Dictionary of bibliometrics*. Portland: The Hawthorne Press.

Duguid, F., Durutaş, G., & Wodzicki, M. (2015). *Türkiye'de kadın kooperatifleri'nin mevcut durumu*. Erişim tarihi: 01.02.2024, https://aile.gov.tr/media/97717/turkiyede_kooperatifcilik_kadin.pdf

- Erdoğan, M., (2022). *Türkiye’de kooperatiflerin kadınların toplumsal konumları üzerindeki etkileri: Gaziantep kadın kooperatifleri örneği* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Evren, S., & Kozak, N. (2012). Türkiye’de 2000-2010 yılları arasında yayımlanan turizm konulu makalelerin bibliyometrik analizi. *VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, 12(15).
- Güzel, O. (2022). *Kooperatifler için başarıyı etkileyen faktörler ve bir ölçek geliştirme çalışması* (Basılmamış doktora tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- İlgün, B. (2020). *Türkiye’de bölüşüm sorunu ve kooperatifler* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- İnan, H. (2008). Türkiye’de tarımsal kooperatifçilik ve AB modeli. *İstanbul Ticaret Odası Yayınları*, 2008-73.
- Kahrıman, E. (2021). *Bir kadın kooperatifi ve kadınların dayanışma deneyimleri* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kaymaz, S. (2023). *Türkiye’de kadın girişimci kooperatifçiliği üzerine bir değerlendirme: Kırşehir örneği* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Kazar, E. N. (2019). *Kadın yoksulluğunu azaltmada kadın kooperatiflerinin rolü: İstanbul ve Bursa örneği* (Basılmamış doktora tezi). Yalova Üniversitesi, Yalova.
- Kınıklı, F., & Yercan, M. (2023). Üreticilerin süt satış yeri kararında etkili olan faktörlerin analizi: Kooperatif ve özel sektör karşılaştırması. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 28(2), 195-202.
- Koç, B. (2023). *Kırsal alanda kurulan kooperatiflerin kadınların güçlenmesindeki yeri: Manisa ili örneği* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Köse, E. K. (2021). *Karabük kadın kooperatiflerinde yerel üretim ölçeğinde sürdürülebilir ve katılımcı tasarım yaklaşımını benimseyen bir model önerisi* (Basılmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kuruoğlu, G. S. (2023). *Kooperatiflerin dijital dönüşümü bağlamında kadın emeğinin incelenmesi* (Basılmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Nuhoğlu, E. (2023). *Yerel ekonomik kalkınmada kadın kooperatiflerinin rolü: Erzurum örneği* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Erzurum Teknik Üniversitesi, Erzurum.
- Otcu, M. (2023). *Tokat ili merkez ilçede kırsal kadınların tarımsal kooperatiflere katılma isteklerini etkileyen faktörler* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Özakın, A. Ü. (2012). *Accommodating diversity within feminism in Turkey: The Amargi women’s cooperative, 2001-2011* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, E. (2009). *Bir sivil toplum kuruluşu (STK) örgütlenme modeli: Amargi kadın kooperatifi* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Özkul, İ. G. (2020). *Kadın girişimciliğini destekleyen sivil toplum kuruluşlarının kadın girişimciliğine etkisinin İstanbul ili için incelenmesi* (Basılmamış doktora tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Şenlik, B. (2022). *Kırsaldaki kadın kooperatiflerinde liderlik ve kurumsallaşma (Bursa örneği)* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Bursa Teknik Üniversitesi, Bursa.
- Sezer, F. A. (2022). *Kadın yoksulluğuyla mücadelede kadın kooperatifleri: Mersin örneği* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Şimşek, B. (2023). *Sürdürülebilir kalkınma amaçları perspektifinden kırsalda kooperatifleşme yöntemini tercih eden kadınların “girişimcilik” deneyimleri* (Basılmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.

Sönmez, N. İ. (2011). *Kırsal alanda kadın girişimciliğinin desteklenmesinde kooperatifçiliğin rolü (Amasya-Çorum illeri örneği)* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Tekindal, M., & Uğuz, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153-172.

Ticaret Bakanlığı. (2024). *Türkiye’de kooperatifçilik*. Erişim tarihi: 01.02.2024, <https://ticaret.gov.tr/kooperatifcilik/bilgi-bankasi/kooperatifler-hakkinda/turkiyede-kooperatifcilik#:~:text=G%C3%BCn%C3%BCm%C3%BCzde%20GTB%2C%20GTHB%20ve%20%C3%87%C5%9EB,225'tir%5B3%5D>

Ulu, S., & Akdağ, M. (2015). Dergilerde yayınlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili: Selçuk İletişim Örneği. *Selçuk İletişim*, 9(1), 5-21.

Varol, F. C. (2013). *An analysis of women’s cooperatives in urban Turkey in terms of women’s empowerment* (Basılmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Yalçın, H. (2010). Millî Folklor dergisinin bibliyometrik profili (2007-2009). *Millî Folklor*, 22(85), 205-211.

Yercan, M. (2007). Türkiye ve avrupa birliğinde tarımın örgütlenme deseni ve tarımsal kooperatifler. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 13(1), 19-29.

Yıldırım, P. D. (2022). *Kadın kooperatiflerinin kadınların ekonomik ve sosyal yaşamlarında yarattığı değişimler: Batı akdeniz örneği* (Basılmamış doktora tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

Yılmaz, G. (2017). Restoranlarda bahşiş ile ilgili yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 65-79.